

NACZELNA RADA ADWOKACKA
Instytut Legislacji i Prac Parlamentarnych

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa
tel. 22 505 25 02, fax 22 505 25 08
e-mail: nra@nra.pl www.nra.pl

Warszawa, dnia 16 maja 2022 r.

Dot. BPS.DKS.KU.0330.26.2022

NRA.12-ST-2.19.2022

Szanowny Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Przewodniczący Komisji
Ustawodawczej
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący,

W załączeniu uprzejmie przesyłam opinię Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych Naczelnej Rady Adwokackiej w sprawie projektu ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych (druk senacki 695).

Z poważaniem

Dyrektor Instytutu Legislacji i Prac
Parlamentarnych Naczelnej Rady Adwokackiej

[Signature]
Adw. Dorota Kulińska

Instytut Legislacji i Prac Parlamentarnych Naczelnej Rady Adwokackiej

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa
tel. 22 505 25 02, fax 22 505 08
e-mail: nra@nra.pl www.nra.pl

NRA.12-ST-2.19.2022

Warszawa, dnia 16 maja 2022 r.

OPINIA

W SPRAWIE PROJEKTU USTAWY O ZMIANIE USTAWY – PRAWO O ADWOKATURZE ORAZ USTAWY O RADCACH PRAWNYCH (DRUK SENACKI NR 695)

W związku z pracami nad inicjatywą ustawodawczą prowadzonymi przez Komisję Ustawodawczą Senatu RP w zakresie projektu ustawy o zmianie ustawy z dnia 26 maja 1982 roku – Prawo o adwokaturze (Dz.U. z 2020 r. poz. 1651 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 2052) oraz ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 75 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 2052), Naczelna Rada Adwokacka w Warszawie, na podstawie art. 79a ust. 1 Regulaminu Senatu, przedstawia opinię o projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych – druk senacki nr 695 opublikowany na stronie internetowej www.senat.gov.pl w dniu 26 kwietnia 2022 roku.

Przedstawiony w projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych kierunek zmian w zakresie zmiany art. 29 ust. 2 Prawa o adwokaturze oraz art. 22³ ust. 2 ustawy o radcach prawnych, Naczelna Rada Adwokacka opiniuje pozytywnie.

Potrzebę nowelizacji w/w przepisów ustaw uzasadnia konieczność dostosowania obowiązującego systemu prawa do standardów zrekonstruowanych w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2020 roku (sygn. SK 66/19, OTK-A 2020/13; Dz.U. z 2020 r. poz. 769) oraz postanowieniu sygnalizacyjnym Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 roku (S 1/20; OTK ZU A poz. 13), co w istocie sprowadza się do konieczności wyeliminowania z porządku prawnego regulacji określających w sposób dyskryminujący wysokość wynagrodzenia dla pełnomocników (obrońców) ustanowionych z urzędu, zarówno tych określających opłaty podstawowe, określone w rozdziałach 2-4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z

urzędu (Dz. u. z 2019, poz. 18), jak i tych określających opłatę maksymalną (§ 4 ust. 2 w/w rozporządzenia), a także analogicznych regulacji dotyczących wynagradzania radców prawnych. Co więcej, zmianę przepisów zgodnie z projektowanym kierunkiem zaproponowanym w projekcie nowelizacji uzasadnia potrzeba ujednolicenia orzecznictwa sądów powszechnych, które po wydaniu przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z dnia 23 kwietnia 202 roku dostrzegły, iż przepisy aktualnie obowiązującego rozporządzenia dotknięte są tą samą wadą co uchylony – wobec uznania go za niezgodny z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej - przepis § 4 ust. 1 poprzednio obowiązującego rozporządzenia z 22 października 2015 roku i dokonują niekiedy tzw. rozproszonej kontroli konstytucyjności stosowanych przepisów, w konsekwencji czego uznają, że różnicowanie ich wynagrodzenia, tj. obniżenie pełnomocnikom z urzędu wynagrodzenia w stosunku do wynagrodzenia, jakie otrzymaliby, gdyby występowali w sprawie jako pełnomocnicy z wyboru, nie ma konstytucyjnego uzasadnienia (zob. post. SN z dnia 07.01.2021 r., sygn. I CSK 598/20; post. SO w Rzeszowie z dnia 30 września 2021 r., sygn. II Ko 409/21). Utrzymywanie aktualnego stanu prawnego prowadzi do niepożądanego rozbieżności orzecznictwa w zakresie kosztów za pomoc prawną świadczoną z urzędu.

Kwestia wynagradzania adwokatów za pomoc prawną świadczoną z urzędu od dłuższego czasu pozostawała przedmiotem rozważań w środowisku adwokackim. Asumpt do dyskusji o potrzebie zmian obowiązujących regulacji prawnych, a w konsekwencji do podjęcia prac nad nowelizacją dał Trybunał Konstytucyjny, który wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2020 roku (sygn. SK 66/19, OTK-A 2020/13; Dz. U. z 2020 r. poz. 769) orzekł, że przepis § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2015, poz. 1801) jest niezgodny z art. 64 ust. 2 (zasada równej ochrony praw majątkowych) w związku z art. 31 ust. 3 (zasada proporcjonalności), art. 32 ust. 1 zdanie drugie (zasada równości) i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze (upoważnienie do wydania aktu normatywnego o charakterze wykonawczym) Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Zakwestionowany przepis § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu stanowił, iż „Opłatę ustala się w wysokości co najmniej 1/2 opłaty maksymalnej określonej w rozdziałach 2-4, przy czym nie może ona przekraczać wartości przedmiotu sprawy”. Warto przypomnieć, iż opłaty maksymalne określone w rozdziałach 2-4 w/w rozporządzenia odpowiadały stawkom minimalnym rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015, poz. 1800, ze zm.), które weszło w życie 1 stycznia 2016 r., w jego pierwotnym brzmieniu, jednak stawki te następnie uległy korekcie (zmniejszeniu) rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. 2016, poz.1668) zmieniającego wspomniane rozporządzenie z dniem 27 października 2016 r.

Skutkiem orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego była utrata mocy obowiązującej przepisu § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu z dniem ogłoszenia wyroku tj. z dniem 28 kwietnia 2020 roku. Pomimo, iż rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu utraciło moc z dniem 2 listopada 2016 roku, to jego przepisy znajdą jednak zastosowanie do spraw wszczętych w okresie jego obowiązywania (od 1 stycznia do 2 listopada 2016 roku) i dotychczas niezakończonych, bowiem w myśl § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. 2019 poz. 18), „do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie tego aktu normatywnego stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji”, zatem rozporządzenie z 22 października 2015 roku nadal obowiązuje odnośnie do spraw wszczętych i niezakończonych w danej instancji przed 2 listopada 2016 r.

Przytoczona przez Trybunał Konstytucyjny argumentacja dotycząca niezgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej przepisu § 4 ust. 2 poprzednio obowiązującego rozporządzenia pozostaje aktualna na kanwie przepisów obowiązującego obecnie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. 2019 poz. 18), zarówno w odniesieniu do opłat podstawowych, jak i opłaty maksymalnej. W uzasadnieniu wyroku Trybunału zasadnie wskazano, że czysto formalne wyodrębnienie na poziomie podkonstytucyjnym jakiegoś prawa majątkowego i zapewnienie zasadniczo odmiennej ochrony prawnej temu prawu w stosunku do innego, należącego wprowadzić do formalnie różnej kategorii praw majątkowych, ale treściowo, konstrukcyjnie i funkcjonalnie zbliżonego czy prawie identycznego z prawem, któremu przyznawana jest ochrona znacznie silniejsza - może uzasadniać zarzut naruszenia zasady równej ochrony wyrażonej w art. 64 ust. 2 Konstytucji (por. wyroki TK z 2 czerwca 1999 r., sygn. K 34/98 oraz 28 czerwca 2018 r., sygn. SK 4/17). Wprawdzie Trybunał podkreślił, że odstępstwo od zasady równego traktowania w podobnych sytuacjach nie zawsze będzie konstytucyjnie niedopuszczalne, jednak nie dostrzegł żadnych argumentów do różnicowania pozycji adwokatów uznając, iż ani z analizy art. 29 ust. 2 Prawa o adwokaturze, ani pozostałych przepisów tej ustawy, nie można na gruncie językowym ani celowościowym wyprowadzić podstawy dla Ministra Sprawiedliwości do zróżnicowania wynagrodzenia adwokatów w zależności od tego, czy działają jako pełnomocnicy/obrońcy z urzędu, czy też z wyboru. Takemu rozróżnieniu przeciwstawia się zasada równości, w tym również równej ochrony praw majątkowych. O ile obecnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu nie zawiera generalnej regulacji przewidującej co do zasady ograniczenie wynagrodzenia

adwokata z urzędu w stosunku do stawek wynagrodzenia adwokata z wyboru, tj. brak regulacji analogicznej do uchylonego § 4 ust. 1 poprzednio obowiązującego rozporządzenia, jednak stawki opłat za poszczególne czynności adwokackie w sprawach z urzędu różnią się zasadniczo od stawek dla adwokatów z wyboru w sposób uzasadniający zarzut dyskryminującego traktowania pełnomocników (obrońców) z urzędu. Analiza poszczególnych opłat za te same czynności przewidzianych dla pełnomocników (obrońców) z wyboru oraz tych działających na podstawie tzw. pełnomocnictwa urzędowego (ustanowienia przez sąd) prowadzi do wniosku, iż adwokat z urzędu otrzyma wynagrodzenie niższe o 1/3 lub nawet o połowę za tę samą czynność, niż gdyby działał z wyboru na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez stronę. Dla przykładu wynagrodzenie dla adwokata z urzędu oraz z wyboru w sprawie o rozwód i unieważnienie małżeństwa to odpowiednio 360 zł bądź 720 zł, o rozgraniczenie 360 zł bądź 720 zł, a w postępowaniu karnym za obronę w dochodzeniu 180 zł bądź 360 zł, w śledztwie 300 zł bądź 600 zł. Te przykłady nie są wybranymi przez opiniującego wyjątkami, obrazują ogólną ideę, wedle której adwokat z urzędu otrzyma za tę samą pracę znacznie mniej niż gdyby wykonywał te czynności jako pełnomocnik/obrońca z wyboru. Do podobnych wniosków naprowadza analiza analogicznych rozporządzeń dotyczących radców prawnych. Wydaje się zatem, że kontrola konstytucyjności poszczególnych przepisów rozdziału 2-4 rozporządzenia z dnia 3 października 2016 roku dotyczącego opłat za pomoc prawną adwokata z urzędu, a także odpowiednich przepisów rozporządzenia dotyczącego opłat radcy prawnego wypadłaby negatywnie, podobnie jak ocena przepisu art. 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. dokonana we wspomnianym wyżej wyrok TK z 23.04.2020 r., SK 66/19). Tezę tę zdaje się potwierdzać Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z dnia 20 kwietnia 2020 roku sygn. S 1/20 (sygn. S 1/20; OTK ZU A poz. 13), w którym Trybunał Konstytucyjny zasygnalizował Ministrowi Sprawiedliwości konieczność usunięcia uchybień w:

- a) § 4 ust. 2 *in principio* rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2019 r. poz. 18),
- b) § 4 ust. 2 *in principio* rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2019 r. poz. 68)

- polegających na bezpodstawnym zróżnicowaniu zasad podwyższania wynagrodzenia pełnomocnikom ustanowionym z urzędu w porównaniu do pełnomocników ustanowionych z wyboru.

Pomimo upływu przeszło dwóch lat od publikacji wyżej wskazanych orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, Minister Sprawiedliwości jako podmiot będący adresatem postanowienia sygnalizacyjnego i legitymowany do podjęcia działań zmierzających do doprowadzenia do zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej przepisów rozporządzeń stanowiących o ponoszeniu przez Skarb

Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokatów i radców prawnych z urzędu, pozostaje bierny. W kontekście braku działania Ministra Sprawiedliwości, senacka inicjatywa ustawodawcza jest konieczna i zasadna.

Problem zróżnicowania opłat, jakie mogą być zasądzane na rzecz adwokatów działających z urzędu oraz adwokatów działających na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez stronę (z wyboru), zdaje się wynikać z faktu, iż aktualnie obowiązująca ustawa z dnia 26 maja 1982 roku – Prawo o adwokaturze zawiera dwa przepisy stanowiące dla Ministra Sprawiedliwości upoważnienie do określenia w drodze rozporządzenia opłat za czynności adwokackie, a to:

- art. 16 ust. 2 i 3 ustawy zawierający upoważnienie dla Ministra Sprawiedliwości do określenia w drodze rozporządzenia stawek minimalnych oraz wysokości opłat za czynności adwokackie przed organami wymiaru sprawiedliwości, stanowiących podstawę do zasądzenia przez sądy kosztów zastępstwa prawnego i kosztów adwokackich (dla adwokatów z wyboru);
- art. 29 ust. 2 ustawy zawierający delegację dla Ministra Sprawiedliwości do wydania rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Warto podkreślić, iż przez cały okres obowiązywania ustawy Prawo o adwokaturze, ani przepis art. 29 ust. 2 tej ustawy, choć wielokrotnie nowelizowany, ani żaden inny przepis tej ustawy, nigdy nie dawał podstawy Ministrowi Sprawiedliwości podstawy do różnicowania wynagrodzenia adwokatów w zależności od tego, czy świadczyli pomoc prawną na podstawie pełnomocnictwa strony (z wyboru), czy też działając z urzędu. Co więcej, przez długi okres w obrocie prawnym funkcjonowało jedno rozporządzenie wydane na podstawie art. 16 ust. 2 i 3 oraz 29 ust. 2 ustawy Prawo o adwokaturze, a to rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, które w sposób jednolity regulowało opłaty za pomoc prawną udzieloną z urzędu i z wyboru, zarówno na poziomie stawek minimalnych jak i maksymalnych. Jak słusznie wskazał Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu postanowienia z dnia 20 kwietnia 2020 roku (sygn. S 1/20), „nie można na gruncie językowym ani celowościowym wyprowadzić podstawy dla Ministra Sprawiedliwości do zróżnicowania wynagrodzenia adwokatów w reżimie rozporządzenia z 2015 r. w porównaniu do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie”, zaś takie różnicowanie wynagrodzenia stanowi „niedopuszczalną w demokratycznym państwie prawa samowolę legislacyjną, w sposób nieproporcjonalny ingerującą w uprawnienia pełnomocników z urzędu do uzyskania wynagrodzenia za ich pracę”.

Także wykładnia historyczna nie uzasadnia zabiegu polegającego na rozróżnieniu pozycji adwokatów w zakresie ich wynagrodzenia w zależności od podstawy ich działania. Ani art. 8 pkt 1

ustawy z dnia 27 czerwca 1950 roku o Ustroju adwokatury, ani przepis art. 108 pkt 3 ustawy z dnia 19 grudnia 1963 roku o Ustroju adwokatury, ani też wydawane na podstawie powyższych upoważnień ustawowych przepisy wykonawcze nie rozróżniały wynagrodzenia adwokatów. Co więcej, powyższe ustawy zawierały tylko jeden przepis upoważniający Ministra Sprawiedliwości do wydania rozporządzenia, regulującego należności adwokatów działających zarówno z wyboru jak i z urzędu.

Jak wcześniej zasygnalizowano, obecnie w obrocie prawnym funkcjonują dwa odrębne rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, a to rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu. Oba rozporządzenia różnią się zarówno w zakresie stawek minimalnych (podstawowych) jak i stawek maksymalnych. Analiza i porównanie poszczególnych opłat za czynności adwokackie w obu rozporządzeniach dowodzi, iż wynagrodzenie pełnomocnika (obrońcy) działającego z urzędu jest niższe o 1/3 lub nawet o połowę. Jeszcze bardziej wyraźnie jawi się dysproporcja w zakresie przewidzianych w reżimach obu rozporządzeń wysokość opłat maksymalnych. Adwokat działający z wyboru może liczyć na sześciokrotność stawki minimalnej, przy czym nie więcej niż wartość przedmiotu sprawy (§ 15 ust. 3 rozporządzenia), zaś adwokat z urzędu może liczyć maksymalnie na 150% opłaty podstawowej, także nie może ona jednak przekroczyć wartości przedmiotu sprawy (§ 4 ust. 2 rozporządzenia). W praktyce prowadzi do powstania istotnych dysproporcji w wysokości należnego wynagrodzenia. Dla przykładu, stawka maksymalna w sprawie o rozwód i unieważnienie małżeństwa dla adwokata z wyboru może wynieść 4320 zł (sześciokrotność stawki minimalnej wynoszącej 720 zł), zaś adwokat działający z urzędu może liczyć maksymalnie na wynagrodzenie w wysokości 540 zł (150% stawki wynoszącej 360 zł).

Zwrócić trzeba uwagę na to, że przepis art. 16 ust. 2 ustawy Prawo o adwokaturze daje upoważnienie do ograniczenia opłaty jedynie w zakresie jej maksymalnej wysokości, stanowi bowiem, iż nie może przekroczyć sześciokrotności stawki minimalnej. Tymczasem przepis art. 29 ust. 2 ustawy Prawo o adwokaturze milczy w tej kwestii, nie daje Ministrowi Sprawiedliwości upoważnienia do arbitralnego ograniczenia wynagrodzenia zarówno w zakresie stawek minimalnych jak i maksymalnych, ani rozróżnienia wynagrodzenia w zależności od tego, czy adwokat wykonuje swoje obowiązki działając z wyboru klienta, czy też działa jako pełnomocnik (obrońca) z urzędu. Wprawdzie Trybunał Konstytucyjny podkreślił w wyroku z dnia 23 kwietnia 2020 roku (sygn. SK 66/19), że odstępstwo od zasady równego traktowania w podobnych sytuacjach nie zawsze będzie konstytucyjnie niedopuszczalne, jednak nie dostrzegł żadnych argumentów do różnicowania pozycji adwokatów uznając, iż ani z analizy art. 29 ust. 2 Prawa o adwokaturze, ani pozostałych przepisów tej ustawy, nie można na gruncie językowym ani celowościowym wyprowadzić podstawy dla Ministra Sprawiedliwości do zróżnicowania wynagrodzenia adwokatów w zależności od tego, czy działają jako

pełnomocnicy/obrońcy z urzędu czy też z wyboru. Takiemu rozróżnieniu przeciwstawia się zasada równości, w tym również równej ochrony praw majątkowych.

Wobec nie podjęcia przez Ministra Sprawiedliwości działań zmierzających do zmiany regulacji celem wyeliminowania przepisów wprowadzających nieuzasadnioną dysproporcję w wynagradzaniu adwokatów, zasadnym będzie doprecyzowanie treści art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku Prawo o adwokaturze, a także analogicznego przepisu art. 22³ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych w sposób uniemożliwiający Ministrowi Sprawiedliwości dowolność w ustalaniu wysokości opłat w zależności od tego, czy podstawą działania będzie pełnomocnictwo strony, czy też ustanowienie przez sąd. Wydaje się, że proponowana redakcja przepisu art. 29 ust. 2 zawierająca wskazanie dla Ministra Sprawiedliwości, że wysokość opłat za czynności prawne z urzędu nie będzie niższa niż stawki określone w przepisach wydanych na podstawie upoważnienia wynikającego w art. 16 ust. 2 i 3 ustawy, tj. od stawek za czynności adwokackie z wyboru, będzie wystarczająca dla zapewnienia, by opłaty przysługujące adwokatom za pomoc prawną z urzędu nie były ustalane na poziomie niższym niż stawki opłat za czynności podejmowane przez adwokatów z wyboru.

Proponowana nowelizacja przepisów art. 29 ust. 2 ustawy Prawo o adwokaturze oraz art. 22³ ust. 2 ustawy o radcach prawnych służyć będzie nie tylko wyeliminowaniu z porządku prawnego regulacji dotkniętych wadą konstytucyjną, ale także służyć winna realizacji konstytucyjnych zasad tj. prawo do sądu, prawo do obrony, także zasady równości, bowiem adwokat strony, której nie stać na ustanowienie pełnomocnika (obrońcy) z wyboru winien być tak samo wynagradzany, jak adwokat z wyboru, winien zagwarantować klientowi obsługę prawną z taką samą należytą starannością i rzetelnością. Nowelizacja winna w konsekwencji doprowadzić do urealnienia stawek wynagrodzenia dla adwokatów powołanych do pełnienia obowiązków z urzędu, a tym samym zatrzymać proces rezygnacji adwokatów ze świadczenia pomocy prawnej z urzędu.

Potrzeba jak najszybszego urealnienia stawek za czynności adwokackie z urzędu uzasadnia treść projektowanego przepisu art. 3 ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych przewidująca, iż do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy wydane na podstawie art. 29 ust. 2 ustawy zmienionej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą (...).

Pewne zastrzeżenia budzi zbyt długi, bo 3-miesięczny okres *vacatio legis*, bowiem projektowany przepis art. 4 przewiduje wejście w życie ustawy po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia. W uzasadnieniu projektu podaje się, że ze względu na to, że nowelizowany przepis art. 29 ust. 2 Prawa o adwokaturze, tak jak dotychczas, nakłada na Ministra Sprawiedliwości obowiązek zasięgnięcia opinii Naczelnej Rady Adwokackiej, uzasadniony jest 3-miesięczny okres *vacatio legis*. Przy czym obowiązek ten powstanie ewentualnie dopiero po wejściu w życie zmienionego przepisu i dotyczy zasięgnięcia opinii Naczelnej Rady Adwokackiej w zakresie ewentualnego przyszłego rozporządzenia określającego

szczegółowe zasady ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Ewentualnym uzasadnieniem dla tak długiego okresu może być potrzeba określenia skutków finansowych projektu dla budżetu państwa.

Autor opinii:

adw. Arkadiusz Slisz

członek Zespołu ds. prac parlamentarnych
Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych
Naczelnej Rady Adwokackiej

adwokat Dorota Kulińska

Dyrektor
Instytutu Legislacji
i Prac Parlamentarnych
Naczelnej Rady Adwokackiej